

Riktlinjer för utredning, bedömning och beslut av insatser till äldre och funktionshindrade enligt socialtjänstlagen (SoL)

Antagen av	Kommunstyrelsen
Beslutsdatum/paragraf	2024-04-15 § 15
Giltighetstid	Tills annat beslut fattas
Uppföljningsdatum	Vid behov
Beteckning	2024/167 730
Kategori	Riktlinjer
Ansvarig handläggare	Verksamhetsutvecklare
Uppföljningsansvarig	Socialchef

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	5
1.1. Syfte.....	5
1.2. Ansvar och befogenheter.....	5
2. Allmänna utgångspunkter för stöd, service, vård och omsorg.....	5
2.1. Barnrätt och barnets rätt att komma till tals.....	6
2.2. Lika rättigheter och möjligheter.....	6
2.3. Våld i nära relationer.....	6
3. Allmänt om bistånd enligt 4 kapitlet 1 § SoL.....	6
3.1. Handlägningsprocessen.....	7
3.1.1. Ansökan.....	8
3.1.2. Utredning.....	8
3.1.3. Beslut.....	8
3.1.4. Uppföljning och omprövning.....	9
3.1.5. Välfärdsteknologi och digitalisering.....	10
3.2. IBIC – ett behovsinriktat och systematiskt arbetssätt för handläggare och verkställighet.....	11
3.2.1. Lärande och att tillämpa kunskap.....	11
3.2.2. Allmänna uppgifter och krav.....	11
3.2.3. Kommunikation.....	11
3.2.4. Förflyttning.....	11
3.2.5. Personlig vård.....	12
3.2.6. Hemliv.....	12
3.2.7. Utbildning, arbete, sysselsättning och ekonomiskt liv.....	12
3.2.8. Mellanmänskliga interaktioner och relationer.....	12
3.2.9. Samhällsgemenskap, social och medborgerligt liv.....	12
3.2.10. Känsla av trygghet.....	12
3.2.11. Personligt stöd från personer som vårdar och stödjer den enskilde.....	12
3.2.12. Bedömningsskala.....	12
3.3. Skälig levnadsnivå (SoL).....	13
3.4. Samtycke.....	14
3.5. Informationsskyldighet till individen och mellan professioner.....	14
3.6. Dokumentation hos myndighet och hos verkställighet.....	14
3.6.1. Överklaga/Besvär.....	14
4. Samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård.....	14
5. Samordnad individuell plan (SIP).....	15
6. Bistånd i ordinärt boende enligt SoL.....	15

6.1. Hushållsgemenskap	15
6.2. Hemtjänst och hemtjänstinsatser	15
6.2.1. Omsorg	16
6.2.2. Serviceinsatser.....	17
6.3. Övriga insatser inom hemtjänst	18
6.3.1. Välkommen hem	18
6.3.2. Trygg hemgång	18
6.3.3. Personlig omvårdnad rambeslut	19
6.3.4. Social aktivitet	19
6.3.5. Ledsagning.....	19
6.3.6. Trygghetslarm.....	19
6.3.7. Måltidsabonnemang	20
6.3.8. Avlösning av anhörig i hemmet enligt 4 kapitlet 1 och 2 §§ SoL.....	20
7. Hälsa- och sjukvård	20
7.1. Hälsa- och sjukvårdslagen, HSL	20
7.2. Egenvård.....	20
8. Boendestöd	21
9. Kontaktperson	23
10. Dagverksamhet för individer med kognitiv svikt.....	23
11. Daglig verksamhet för individer med funktionsnedsättning.....	24
12. Bistånd i form av korttidsboende.....	24
13. Bistånd i form av särskilt boende	25
13.1. Insatser som ingår i beslutet om särskilt boende	26
13.2. Insatser som utifrån bedömt behov beviljas i beslutet om hemtjänst i särskilt boende	26
13.2.1. Omsorg	26
13.2.2. Serviceinsatser.....	27
13.3. Uppföljning av hemtjänstinsatser i särskilt boende	28
13.4. Särskilt boende för personer med demenssjukdom	28
13.5. Rätten att bo tillsammans i särskilt boende enligt 4 kapitlet 1c § SoL så kallad parboende ...	28
13.5.1. När båda makarna har behov av särskilt boende enligt 2 kapitlet 2 § SoL	29
13.5.2. När den medboende klarar sig utan stöd.....	29
13.5.3. Hälsa- och sjukvårdsinsatser för den medboende	29
13.5.4. När den medboende är i behov av stöd	29
13.5.5. Parbo – när den ena avlider	29
13.6. Vid anvisning av särskilt boende	29
14. Ansvarsfördelning mellan bosättnings- och vistelsekommun.....	30

15. Sökande från annan kommun, permanent vistelse enligt 2a kapitlet 8 och 9 §§ SoL	30
16. Förtydligande av ord och begrepp	31

1. Inledning

All biståndsbedömning ska utgå från individens behov. Kommunen har möjlighet att upprätta riktlinjer som vägledning för bedömningar men vid varje ansökningstillfälle måste en individuell bedömning göras. Biståndet ska medföra att individen uppnår skälig levnadsnivå och det ska stärka individens möjlighet att leva ett självständigt liv.

Riktlinjerna ska vara understödande till kommunens vision, de inriktningsmål som är antagna på kommunövergripande nivå och de inriktningsmål som är specifika för Socialförvaltningen.

1.1. Syfte

Syftet med riktlinjerna för utredning, bedömning, beslut och genomförande av insatser enligt socialtjänstlagen är att säkerställa att biståndsbeslut fattas enligt samma utrednings- och bedömningsgrunder. Riktlinjerna ska även ge en information till sökande, anhöriga och allmänheten om vilken hjälp och stöd de kan förvänta sig från socialtjänsten. Riktlinjerna är underställda lag och gällande författningar. Insatserna ska anpassas till den enskildes förutsättningar och individuella behov.

- Kommunen har det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver (2 kap. 2 § Socialtjänstlagen).
- Rätten till bistånd regleras i 4 kapitlet i Socialtjänstlagen.

1.2. Ansvar och befogenheter

Riktlinjen omfattar beslut som sker på delegation från myndighetsnämnd för socialtjänst och skola. Syftet med delegation är att nämnd ska avlastas ärenden av mer rutinartad karaktär och förbättra servicen och effektiviteten. Kommunstyrelsen/nämnden får enligt 6 kap. 38 § KL inte delegera beslutanderätten i följande slag av ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda, om de är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt.

Vid delegering finns alternativa lösningar och beslutsfattaren gör överväganden och bedömningar innan beslut fattas. Den enskilde har rätt att överklaga beslut som fattats av nämnd eller delegat.

Delegater som berörs av denna riktlinje är myndighetschef, enhetschef, biståndshandläggare och LSS-handläggare som handlägger ärenden inom socialpsykiatri.

Kommunstyrelsen – beslutar om riktlinjer och beslutar om delegation till chefer och medarbetare

Chef – ansvarar för implementering och efterlevnad.

Medarbetare – initierar utredning, utreder och fattar beslut enligt gällande lagstiftning med rätt att fatta beslut enligt kommunens delegationsordning.

2. Allmänna utgångspunkter för stöd, service, vård och omsorg

Ydre kommuns riktlinjer rör myndighetsutövning enligt socialtjänstlagen (SoL). Insatser enligt SoL är frivilliga och beviljas utifrån ansökan från individen. Vid utredning av behov av insatser enligt SoL tillämpas evidensbaserad praktik. Det innebär att biståndshandläggare väger samman sin expertis med bästa tillgängliga kunskap, individens situation, erfarenheter och önskemål samt lagens möjligheter när en ansökan om bistånd görs.

Handläggning sker i enlighet med Socialstyrelsens allmänna råd och föreskrifter vilket finns dokumenterat i särskild handbok för handläggning och dokumentation.

Riktlinjerna är vägledande och innebär inte någon inskränkning i individens möjlighet att få sina individuella behov prövade.

Förtydligande av ord och begrepp finns i slutet av dessa riktlinjer.

2.1. Barnrätt och barnets rätt att komma till tals

Vid åtgärder som rör barn ska barnets bästa särskilt beaktas, vilket framgår av socialtjänstlagen (SoL). Barnkonventionen är lag och barnets rätt stärkts då det kan prövas rättsligt.

Barnkonventionen slår bland annat fast att alla barn har samma rättigheter att växa upp under trygga förhållanden, att utvecklas och att skyddas mot övergrepp och utnyttjande. Barnkonventionen bygger på fyra principer:

- Barnet ska skyddas mot alla former av diskriminering (artikel 2).
- Barnets bästa ska beaktas i alla beslut (artikel 3).
- Barn har rätt till liv och utveckling (artikel 6).
- Barnet ska ha rätt att säga sin mening och få den respekterad (artikel 12).

Om en insats riktar sig till en vuxen men barn finns i hemmet, ska det beaktas hur barnet påverkas av insatsen. Ett ställningstagande ska tas i utredningen kring lämpliga insatser utifrån ett barnrättsperspektiv, perspektivet ska grundas i det enskilda barnets behov och vilja.

2.2. Lika rättigheter och möjligheter

Bistånds- och LSS-handläggare ska arbeta för att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

2.3. Våld i nära relationer

Bistånds- och LSS-handläggare ska uppmärksamma om den enskilde blir utsatt för våld i nära relationer. Äldres kvinnor och kvinnor med funktionsnedsättning är extra utsatta grupper för våld i nära relationer. Detta gäller även barn och vuxna med funktionsnedsättning. Våld i nära relationer kan handla om våld som är psykiskt, fysiskt, sexuellt, materiellt eller ekonomiskt.

Medarbetare som möter enskilda personer ska uppmärksamma, stödja och vägleda den enskilde i att få stöd och eller information när personen vill eller när man misstänker att det förekommer våld.

3. Allmänt om bistånd enligt 4 kapitlet 1 § SoL

I Ydre kommun ges insatser inom socialförvaltningen via biståndsprövning i enlighet med 4 kap. 1 § SoL och beslut fattas enligt förvaltningslagens bestämmelse. Utgångspunkten i all biståndshandläggning enligt socialtjänstlagen är att individens behov inte kan tillgodoses på annat sätt. Vägledande principer för individuellt inriktade insatser inom socialtjänsten är:

- helhetssyn
- frivillighet och självbestämmande
- normalisering kontinuitet
- flexibilitet
- närhet.

Äldres och personer med funktionsnedsättnings rätt till stöd och hjälp genom kommunens äldreomsorg regleras i socialtjänstlagen (2011:453). Lagen ger den som inte själv kan tillgodose sina behov eller få dem tillgodosedda på annat sätt, rätt till bistånd för sin försörjning och livsföring i övrigt. Genom biståndet ska individen tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Rätten till bistånd prövas efter en ansökan från individen. Kommunen utreder behovet och beslutar om bistånd. Bistånd beviljas om behov finns och det inte kan tillgodoses på annat sätt. I samband med behovsbedömningen ska alltid den enskildes möjligheter till stöd och hjälp från eget nätverk och samhällets övriga stödinsatser undersökas, det vill säga individen har alltid ett eget ansvar eller med hjälp av närstående undersöka vilka möjligheter som finns att tillgå för att få sina behov tillgodosedda. Det kan exempelvis vara att inhandla varor online eller möblera om för att få bättre framkomlighet. Socialtjänsten har en skyldighet att erbjuda stöd och hjälp när individen har uttömt sina egna möjligheter så att individen uppnår skälig levnadsnivå.

En individuell bedömning kan resultera i att ett beslut avviker från det som beskrivs i riktlinjerna om det finns särskilda skäl. Individen ska alltid ges tydlig information om rätten att få alla sina önskemål om insatser individuellt prövade vid ansökan om bistånd. Det åligger biståndshandläggaren att ge denna information och att förvissa sig om att individen har förstått denna rättighet. Hur insatserna utförs konkretiseras hos verkställigheten i en genomförandeplan som upprättas av kontaktman, individen och i förekommande fall anhöriga.

Socialtjänstlagen är en målinriktad ramlag. I portalparagrafen (1 kap. 1§ SoL) anges de övergripande målen och grundläggande värderingarna för samhällets socialtjänst. Målen ger uttryck för principen om alla människors lika värde och lika rätt till social trygghet, vård och omsorg. I 1 kap. 1 § SoL framgår vidare att socialtjänstens övergripande mål är att främja människors ekonomiska och sociala trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor samt aktiva deltagande i samhällslivet. Dessutom framgår av bestämmelsen att socialtjänsten ska inriktas på att frigöra och utveckla enskildas och grupperns egna resurser samt att verksamheten ska bygga på respekt för människors självbestämmanderätt och integritet.

I 4 kap. 1 § SoL regleras rätten till bistånd för försörjning och livsföring i övrigt när individen inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt. Begreppet livsföring i övrigt är inte närmare preciserat i lagen. Rätten till bistånd är direkt knuten till behov som inte kan tillgodoses på annat sätt. Biståndet ska tillförsäkra individen en skälig levnadsnivå och utformas så att det stärker individens möjligheter att leva ett självständigt liv.

Socialtjänstens omsorg om äldre ska inriktas på att äldre personer få leva ett värdigt liv och känna välbefinnande enligt Äldreomsorgens nationella värdegrund. Även i 5 kap. 1§ SoL regleras att socialtjänsten ska verka för att äldre människor får möjlighet att leva och bo självständigt under trygga förhållanden och ha en aktiv och meningsfull tillvaro i gemenskap med andra. Kommunen ska inrätta särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre människor som behöver särskilt stöd. Socialtjänsten ska också enligt 5 kap. 7 § första stycket SoL verka för att människor som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring får möjlighet att delta i samhällets gemenskap och att leva som andra. Vid åtgärder som rör barn ska barnets bästa särskilt beaktas. Vid beslut eller andra åtgärder som rör insatser för barn ska vad som är bäst för barnet vara avgörande. Med barn avses varje människa under 18 år.

3.1. Handläggningsprocessen

Handläggningsprocessen och utredningsförfarandet ska präglas av en helhetssyn som ska belysa individens behov och det är dessa som styr hur vården och omsorgen ska ges så att individen kan leva det liv som denne vill. Individen ska känna sig trygg och känna välbefinnande, bemötas med

respekt och ha ett värdigt liv samt ska omsorgen ha en god kvalitet enligt Äldreomsorgens nationella värdegrund. Utredningar om hemtjänst och särskilt boende omfattas av socialtjänstlagens och förvaltningslagens bestämmelser. Myndighetsfunktionens rutiner för handläggning utgår också från föreskrifter och allmänna råd om dokumentation vid handläggning av ärenden och genomförande av insatser enligt socialtjänstlagen (SOSFS 2014:5) samt från Socialstyrelsens handbok för handläggning och dokumentation. Det individuella behovet är avgörande för vilka insatser som beviljas och individen ska så långt som möjligt kunna påverka när och hur insatserna ska genomföras. Det ska alltid vara klart för individen vilken hjälp och vilket stöd samt vilka rättigheter denne har.

3.1.1. Ansökan

En utredning om bistånd enligt socialtjänstlagen inleds efter ansökan av individen eller anmälan från anhörig eller annan. Utredningen genomförs tillsammans med individen och eventuellt de anhöriga eller annan som individen önska ska delta. Det är viktigt att det är individens önskemål som framgår i ansökan och i det fall denne har svårigheter att formulera önskemålen att denne får hjälp med detta.

3.1.2. Utredning

Ydre kommuns utredning genomförs enligt IBIC (Individens behov i centrum). Biståndshandläggarens utredning om bistånd, innefattar vanligen ett personligt besök hemma hos den enskilde. Handläggare gör en genomgång av individens resurser och behov tillsammans med individen. Utredningen beskriver de behov individen har utifrån sociala, fysiska och psykiska aspekter, vad som gör att denne har dessa behov samt de egna resurser och möjligheter som finns. Vid behov, och efter samtycke, kan uppgifter även behöva inhämtas från andra exempelvis anhöriga eller sjukvården.

För att öka individens delaktighet och aktivitetsförmåga för att kunna bli mera självständig i hemmet kommer Ydre kommun satsa på ett rehabiliterande förhållningssätt vid behovsbedömning. Arbets sättet innebär att rehabiliteringspersonal kan bistå med ADL- och funktionsbedömningar och lämna underlag inför biståndsbeslut. Genom att göra hembesök hos individen som söker bistånd kan rehabiliteringspersonal göra en bedömning om behov av hjälpmedel och träning finns, ge tips och råd samt ge underlag inför behovsbedömning av insats.

Biståndshandläggare kan begära beslutsunderlag genom att

- rehabiliteringspersonal deltar vid behovsbedömningar med sjukhus.
- rehabiliteringspersonal gör en bedömning i hemmet inför beslut om personlig omsorg och serviceinsatser.
- rehabiliteringspersonal gör ADL-bedömning i hemmet inför uppföljning av biståndsbeslut.

Individens uppfattning om egna resurser och begränsningar ska synliggöras och det är dessa uppgifter som ligger till grund för handläggarens bedömning och huruvida individen uppnår skälig levnadsnivå samt handläggarens beslut.

Bedömningen innefattar att utreda utifrån livsområden och vilka behov som finns samt om dessa behov kan tillgodoses genom den enskilde själv eller på annat sätt. Det är först efter en sammanvägd individuell bedömning av behovet, de egna resurserna och omständigheterna i övrigt som biståndshandläggare kan konstatera om den enskilde har rätt till bistånd eller inte. Motiveringen till beslutet ska ske utifrån det enskilda fallet och får aldrig baseras enbart på riktlinjer eller generella regler i kommunen.

3.1.3. Beslut

En bedömning görs om beslutet ska tidsbegränsas eller om det gäller tillsvidare, se vidare under kapitel om respektive insats. Av beslutet ska det framgå vilken insats som individen har beviljats och

eventuell omfattning. Detta för att det tydligt ska framgå vad beslutet kommer att innebära i praktiken för individen. Ett beslut kan innehålla bifall, avslag eller delavslag som innebär både bifall och avslag. Som en del i utredningsprocessen ingår att en utredning skall kommuniceras med sökanden innan beslut fattas. Sökanden skall ha möjlighet att innan beslutet fattas kunna ändra eller lägga till uppgifter till utredningen (25 § Förvaltningslagen). Beslut skrivs alltid med ett förbehåll om att insatsen kan ändras om situationen väsentligt förändrats.

Alla beslut ska utformas så att de kan omprövas om behov eller omständigheter för individen avsevärt förändras under tiden som insatsen pågår. Detta innebär att det i varje beslut formuleras att Socialförvaltningen har omprövningsförbehåll.

3.1.3.1. Avslag eller delavslag

Vid avslag eller delavslag på ansökan har individen möjligheten att överklaga beslutet till Förvaltningsrätten. En besvärshänvisning ska alltid följa med beslutet. När individen överklagar tar biståndshandläggare ställning till om beslutet ska ändras eller om överklagandet ska sändas vidare till Förvaltningsrätten. Biståndshandläggaren skall också rättidighetspröva överklagan. Det vill säga ta ställning till om den inkommit till Ydre kommun inom besvärstiden, vilken är tre veckor. Om inte så har skett äger beslutet laga kraft. För prövning i Kammarrätten och Högsta förvaltningsdomstolen krävs prövningstillstånd.

3.1.3.2. Icke verkställda beslut

Beslut som inte kan verkställas inom rimlig tid ska följas upp innan tre månader har gått. Detta för att se om behovet är aktuellt och kvarstår, om det finns andra sätt att lösa det aktuella behovet eller om beslutet kan avslutas. Icke verkställda beslut ska följas upp var tredje månad fram till dess att beslutet är verkställt eller avslutat.

Beställning till verkställigheten

Handläggarens beställning till verkställigheten ska dokumenteras och innehålla vilken bedömning som handläggaren har gjort av den enskildas behov, vad som ingår i uppdraget och vilket eller vilka mål som beslutas. Dessa uppgifter dokumenteras i en beställning som skickas till verkställigheten.

Genomförandeprocessen

Individens beslutade insatser ska utformas och genomföras tillsammans med honom eller henne och i behov i samverkan med andra samhällsorgan och med organisationer och andra föreningar. Genomförandet av en beslutad insats ska dokumenteras enligt SOFS 2014:5.

Hur en beslutad insats ska genomföras ska dokumenteras i en genomförandeplan som upprättas hos verkställigheten med hänsyn tagen till individens självbestämmanderätt och integritet. Digital teknik ska alltid övervägas som första alternativ i genomförandet av insatser när det kan användas för att bibehålla eller öka trygghet, aktivitet, delaktighet eller självständighet för individen.

Verkställigheten ansvarar också för att kontinuerligt följa upp insatsen för att säkerställa att individen får den beviljade insatsen utförd enligt beslut och gällande författningar.

3.1.4. Uppföljning och omprövning

Uppföljning av individens behov, resurser, mål och utvärdering av resultat sker regelbundet och vid behov och görs både av biståndshandläggare och verkställighet. Handläggares bedömning och beslut är i sin tur utgångspunkten för såväl planeringen av genomförandet, upprättandet av genomförandeplanen och som för valet av arbetssätt och metoder hos verkställigheten. Handläggare svarar sedan för regelbunden uppföljning på individnivå, minst en gång varje år. En uppföljning kan föranledas av att behoven hos individen har förändrats, synpunkter och klagomål har framförts eller att omständigheterna i övrigt gör att en uppföljning är aktuell. Hur ofta uppföljning behöver ske

avgörs från fall till fall. Insatserna ska följas upp så länge de pågår. Tidsbegränsade beslut ska följas upp innan de går ut.

Alla beslut gällande välkommen hem, trygg hemgång, boendestöd, växelvård, korttidsboende ska vara tidsatta och begränsade i tid och besluten ska utformas så att de kan omprövas om behov eller omständigheter för individen avsevärt förändras under tiden som insatsen pågår. Detta innebär att det i varje beslut formuleras att Socialförvaltningen har omprövningsförbehåll. Personal i boendestödet ska signalera i tidigt skede om individen inte tar emot beviljat stöd så att en uppföljning kan göras så fort som möjligt.

Vid uppföljning av beslutet säkerställer handläggare att individen har fått insatser enligt beslut och stämmer av måloppfyllelse. Därtill ställs frågor till individen om nöjdhetsgrad, upplevelse av bemötande, känsla av delaktighet och möjlighet att kunna påverka utförandet. I samband med uppföljning av beslutet görs också en uppföljning av genomförandepå planen, om den är upprättad tillsammans med individen och om det av denna framgår på vilket sätt individen önskar få sina insatser utförda. Svar dokumenteras i individens journal.

Uppföljning ska ske systematiskt och bygga på samtal med individen och uppgifter från utföraren. Standardiserade bedömningsmetoder fyller en viktig roll för uppföljning och underlättar möjligheten att sammanställa resultat för uppföljning av verksamhet mer generellt. Uppföljning med individen kan genomföras genom personligt möte med denne och eventuellt legal företrädare eller annan som individen vill ha med, telefonkontakt, digitalt möte, eller på annan plats. Omfattningen av uppföljningen ska vara i paritet med insatsen.

En sammanvägning och analys av det förändrade funktionstillståndet och tidigare beslutad insats kan påverka eller förändra behovet av insatser och leda till en ny ansökan och utredning alternativt avslut av bistånd om behov kan tillgodoses på annat sätt.

I avvaktan på att ett beslut kan verkställas är det viktigt att biståndshandläggaren håller sig uppdaterad kring individens behov och situation. Detta ska ske regelbundet och vid behov ska andra kompletterande insatser erbjudas. Om individen tackar nej till verkställighet ska beslutet följas upp och vid behov omprövas.

3.1.5. Välfärdsteknologi och digitalisering

Välfärdsteknik är digital teknik som syftar till att bibehålla eller öka trygghet, aktivitet, delaktighet eller självständighet för en individ som har eller löper förhöjd risk att få en funktionsnedsättning. Välfärdsteknik är olika former av hjälpmedel för det dagliga livet som innehåller digital teknik och kan till exempel vara digitala trygghetslarm, tillsyn via kamera, verktyg för kommunikation, läkemedelsrobotar. Det finns ingen begränsning för vad som kan benämnas välfärdsteknik så länge som den ryms inom definitionen.

Socialförvaltningens mål är att skapa tidsenligt vård och omsorg med individens behov i centrum med hjälp av ny teknik och smarta arbetssätt. Välfärdsteknik ska leda till ökad tillgänglighet, självständighet, trygghet, livskvalitet för individen samt ökad effektivitet i verksamheterna.

Välfärdsteknik ska vara en naturlig del i verksamhetsutvecklingen. Genom att använda ny teknik eller nya arbetsprocesser eftersträvas ändrade beteende och arbetssätt med fokus på individens behov, mål och resultat. Digital teknik ska alltid övervägas som första alternativ när det kan användas för att bibehålla eller öka trygghet, aktivitet, delaktighet eller självständighet för individen. Detta avser både handläggningsprocessen och genomförandeprocessen.

3.2. IBIC – ett behovsinriktat och systematiskt arbetssätt för handläggare och verkställighet

Individens behov i centrum, IBIC, är ett behovsinriktat och systematiskt arbetssätt. Målet med detta arbetssätt är att individens behov ska beskrivas på ett likvärdigt sätt i hela landet och att denne får möjlighet att stärka sina egna resurser avseende genomförande av aktiviteter och delaktighet. IBIC ger även stöd i samtal med anhöriga för att beskriva deras situation och behov av stöd. IBIC omfattar individer oavsett ålder och funktionsnedsättning som behöver insatser i det dagliga livet (enligt SoL och LSS) och för att beskriva anhörigas behov och situation. Ett anhörigperspektiv innebär att familjen eller andra berörda som finns kring individen involveras och handläggare och verkställighet ska även lyssna till deras behov. Detta innebär att individens sociala nätverk uppmärksammas och när det är möjligt även inkluderas. Att ta med personer som är viktiga för individen, som helt eller delvis tillgodoser individens behov av omsorg och som är viktiga för dennes livssituation, är en del av det behovsinriktade arbetssättet.

Arbetssättet är ett hjälpmedel och ett stöd för handläggare och verkställighet när de ska identifiera och beskriva individens behov, resurser, mål och resultat. Det är individens behov som styr vilka insatser som erbjuds och hur de ska utformas. Med ett behovsinriktat arbetssätt görs en inventering som omfattar behov, resurser och mål. Dessa beskrivs sedan innan insatsen bestäms och de är utgångspunkten för både hur insatsen kan utformas och hur den kan genomföras och följas upp. IBIC används för att beskriva och dokumentera individens behov, resurser och mål oavsett boendeform. Beskrivningen är sedan underlag för handläggarens bedömning och beslut av insats, utformning av uppdrag till verkställighet, verkställighetens planering och genomförande av insatser. Beskrivningen gör det också möjligt för handläggare och verkställighet att följa upp individens resultat och värdera måluppfyllelse.

Att arbeta utifrån IBIC innebär att handläggare och verkställighet utgår från individens behov, resurser, mål och resultat inom olika livsområden i det dagliga livet. IBIC är utformat utifrån 11 livsområden:

3.2.1. Lärande och att tillämpa kunskap

Detta beskriver behov som handlar om lärande, tillämpning av kunskap som är inlärd, tänkande, problemlösning och beslutsfattande.

3.2.2. Allmänna uppgifter och krav

Området beskriver behov som handlar om allmänna aspekter på att genomföra enstaka eller mångfaldiga uppgifter, organisera arbetsgång och hantera stress. Ett exempel på det är att beräkna tid och göra upp planer för olika aktiviteter.

3.2.3. Kommunikation

Kommunikation beskriver behov som handlar om allmänna och specifika drag i kommunikation genom språk och symboler och som innefattar att ta emot och förmedla budskap, att genomföra samtal och att använda olika kommunikationsmetoder och kommunikationshjälpmedel

3.2.4. Förflyttning

Området beskriver behov som handlar om att röra sig genom att ändra kroppsställning eller att förflytta sig från en plats till en annan, att bära, flytta eller hantera föremål, att gå, springa eller klättra och att använda olika former av transportmedel. En person som behöver stöd med förflyttning kan behöva det både i och utanför hemmet.

3.2.5. Personlig vård

Detta beskriver behov som handlar om egen personlig vård, att tvätta sig och torka sig själv, att ta hand om sin kropp, att klä sig, att äta och dricka och att sköta sin egen hälsa. Personlig vård benämns också som personlig omvårdnad. Här ingår dusch och personlig hygien samt hjälp vid måltider.

3.2.6. Hemliv

Hemliv beskriver behov som handlar om att genomföra husliga och dagliga uppgifter som att skaffa mat, kläder och andra förnödenheter, hålla rent, reparera och ta hand om personliga ägodelar och andra hushållsföremål samt att hjälpa andra.

3.2.7. Utbildning, arbete, sysselsättning och ekonomiskt liv

Området handlar om att engagera sig och utföra sådana uppgifter och handlingar som krävs vid utbildning, arbete, anställning och ekonomiska transaktioner. Att ha en legal företrädare kan vara aktuellt för den enskilde och det inryms inom detta område.

3.2.8. Mellanmänskliga interaktioner och relationer

Området beskriver behov som handlar om att genomföra de handlingar och uppgifter som behövs för grundläggande och sammansatta interaktioner med människor på ett i sammanhanget lämpligt och socialt sätt. När individen exempelvis behöver stöd med att hålla kontakten med närstående omfattas det av detta område.

3.2.9. Samhällsgemenskap, social och medborgerligt liv

Området beskriver behov som handlar om de handlingar och uppgifter som krävs för att engagera sig i ett organiserat socialt liv utanför familjen, i samhällsgemenskap, socialt och medborgerligt liv. När den enskilde exempelvis vill delta på träffpunkt, i föreningsliv, gå till biblioteket eller kyrkan, omfattas dessa behov av detta område. En förutsättning för att kunna genomföra detta är att den enskilde själv kan förflytta sig, eller får stöd med det. För att uppnå samhällsgemenskap, socialt och medborgerligt liv kan stöd med ledsagning komma ifråga.

3.2.10. Känsla av trygghet

Känsla av trygghet är en emotionell funktion som räknas till känslö- och affektkomponenterna i tankeprocesserna enligt ICF. Det kan beskrivas om den enskilde har behov av stöd för att han eller hon känner sig otrygg.

3.2.11. Personligt stöd från personer som vårdar och stödjer den enskilde

En omgivningsfaktor är ”personligt stöd från person som vårdar eller stödjer en närstående”. Det handlar om när den enskilde behöver stöd som syftar till att avlasta en anhörig. Det handlar vanligen om stöd i form av avlösarservice i hemmet, korttidsvistelse utanför det egna hemmet eller korttidsboende enligt SoL.

3.2.12. Bedömningsskala

Som gemensamt tankesätt och språk använder handläggare och verkställigheten Internationell klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa, ICF (Socialstyrelsen, 2016-11-23). Det gemensamma språket gör att alla aktörer kan använda detta för att kunna kommunicera och samverka med varandra på bästa sätt för att stödja personer som har svårigheter med att fungera i vardagen. ICF består av två delar. Den första delen omfattar *funktionstillstånd* med komponenterna kroppsfunktioner och kroppsstrukturer samt aktiviteter och delaktighet. Den andra delen omfattar *kontextuella faktorer* med komponenterna omgivningsfaktorer och personliga faktorer. ICF är också en klassifikation med olika kapitel inom de olika komponenterna kroppsfunktioner och kroppsstruktur, aktiviteter och delaktighet samt inom omgivningsfaktorerna. I ICF finns det också en generell bedömningsskala, som används för att ange graden av ett problems svårighetsgrad för olika

kategorier. Bedömningsskalan utgår från att individen kan ha olika grader av svårighet att genomföra en aktivitet, det vill säga genomförande av en uppgift eller handling, enligt följande:

- ingen svårighet
- lätt svårighet
- måttlig svårighet
- stor svårighet
- total svårighet.

ICF-modellen används i IBIC för att få ett stöd för att förstå kombinationen av olika perspektiv och för att få en helhetsbeskrivning av hur individen fungerar i sin livssituation. Bedömningsskalan används för att strukturerat beskriva individens genomförande och engagemang inom de livsområden som är aktuella för insatser från socialtjänsten. Klassifikationen används som gemensamt språk för handläggare och utförare inom socialtjänsten för att hantera individens behov, resurser, mål och resultat (Socialstyrelsen, 2016, sid 20).

Genom att använda ICF är det möjligt för handläggare och verkställighet att beskriva individens situation både fysiskt, psykiskt och socialt. Individens behov och resurser blir synliggjorda och uppmärksammade, vilket ger stöd vid val av lämpliga insatser. Det blir också synligt vilken kompetens som behövs för att dels tillgodose individens behov och dels stärka individens egna resurser. För att förstå vad som är individens verkliga behov behöver handläggare ta reda på vad som är individens aktuella problem och hur mycket det begränsar individens dagliga liv. Lika viktigt är det att ta reda på vilka egna resurser individen har och vad denne förväntar sig av en eventuell insats, det vill säga individens egna önskade målbild. Uppgifter om behov, resurser och mål behövs när verkställigheten tillsammans med individen ska planera hur en beslutad insats ska genomföras. De behövs också för att utföraren ska kunna välja lämpliga arbetsätt och sätta in rätt kompetens för uppdraget. För individens resultat och måloppfyllelse är det viktigt och nödvändigt att verkställigheten fortsätter med det behovsinriktade och systematiska arbetsättet inom de livsområden som omfattas av uppdraget av insats. IBIC-processen stödjer processtegen utreda, utforma uppdrag, genomföra uppdrag och följa upp. Behovsbedömningen identifierar individens behov inom de olika livsområdena och vilka livsområden som är aktuella i frågeställningen i ansökan. Utifrån dessa livsområden utreds behovet av bistånd och insatser beviljas.

3.3. Skälig levnadsnivå (SoL)

Myndighetsutövning ska vara effektiv och rättssäker, insatser ska tillsättas med utgångspunkt i lägsta omhändertagandenivå för individen. Insatserna som erbjuds ska bedrivas med god kvalitet och med individens delaktighet i fokus.

Biståndshandläggares omsorg om den enskilde ska inriktas på att personer får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande. För att uppnå det behöver man värna om och respektera individens rätt till privatliv och kroppslig integritet, självbestämmande, delaktighet och individanpassning. Individen ska genom bistånd enligt SoL tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Det innebär inte bara en nivåbestämning utan ger också uttryck för vilken form av insats, vård och stödformer som kan komma i fråga.

Bedömning av hur nivån ska uppnås är individuell och kan skilja sig över tid. För att ha rätt till bistånd krävs att behovet inte kan tillgodoses på annat sätt än genom insats från socialtjänsten.

Myndighetsnämnden för socialtjänst och skolas bedömning av skälig levnadsnivå för en individ som precis skrivits ut från sjukhus är att individen under en begränsad period, normalt inte längre än två veckor, kan få stöd och hjälp med mer omfattad insats i en begränsad del av sin bostad. Vid

bedömning av vilken insats som kan vara aktuell måste en sammanvägning göras av olika omständigheter där främst den enskildes behov och önskemål ska beaktas.

3.4. Samtycke

Myndighetsutövningen och verksamheterna kan behöva samverka med varandra och med andra myndigheter utifrån personens individuella behov. Det kan vara samverkan med Regioner, Arbetsförmedlingen eller Försäkringskassan. För att få lämna ut information eller inhämta information om personer med funktionsnedsättning behövs ett samtycke (SOSFS 2014:5). I vilket syfte samtycke inhämtas ska dokumenteras, dessutom ska det framgå

- vilka andra myndigheter som får kontaktas
- om och eventuellt när närstående får kontaktas
- vilka sakkunniga och referenspersoner eller andra som får kontaktas
- när samtycket har lämnats och hur länge det gäller.

3.5. Informationsskyldighet till individen och mellan professioner

En informationsskyldighet finns mellan kommunens medarbetare inom olika verksamheter, till exempel mellan hemsjukvård, myndighetsutövning och verkställighet.

Informationsskyldigheten gäller för att alla parter ska kunna ge det stöd, den vård och omsorg individen har rätt till, förutsatt att individen givit sitt samtycke.

3.6. Dokumentation hos myndighet och hos verkställighet

Biståndshandläggare och verkställighet har krav att dokumentera. Grunduppgifter gällande individen, utredning, beslut, genomförandeplan, eventuella andra planer och uppföljningar av planer samt journalanteckningar utgör den sociala dokumentationen. Biståndshandläggare och medarbetare i verkställigheten ska fortlöpande dokumentera hur arbetet med genomförandet av individens beviljade insatser går. Individens rättssäkerhet är central (SOSFS 2014:5).

Den som ansöker om bistånd med stöd av 4 kap 1 § socialtjänstlagen har rätt att få sin ansökan prövad och har rätt att få ett skriftligt beslut. Innehållet i utredning och beslut ska kommuniceras i enlighet med förvaltningslagens bestämmelser.

3.6.1. Överklaga/Besvär

Om individen anser att beslutet går den emot eller att det är fattat på felaktiga grunder har den rätt att överklaga beslutet. Överklagandet ska ställas till förvaltningsrätten i Linköping men lämnas in till Ydre kommun. Överklagandet ska ha inkommit till Ydre kommun senast 3 veckor efter att individen fått beslutet.

Överklagandet hanteras med stöd av förvaltningslagens bestämmelser.

4. Samverkan vid utskrivning från slutenvård och sjukvård

Lagen (2017:612) om samverkan vid utskrivning från slutenvård och sjukvård trädde i kraft den 2 januari 2018. Lagen innehåller bestämmelser om samverkan mellan Region och kommun.

Samverkan mellan Ydre kommun och slutenvården i Regionen eller annan vårdgivare sker i enlighet med de överenskommelser och de samverkansrutiner som är framtagna.

5. Samordnad individuell plan (SIP)

Samordnad individuell plan (SIP) är lagstadgad i socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen sedan 2010. SIP ska upprättas tillsammans med den enskilde om det finns behov av kompetens från flera professioner. En SIP ska tydliggöra vem som gör vad och när. En fungerande samverkan förenklar för individen och anhöriga då de inte behöver lägga ner tid och energi på att själva samordna olika insatser som ges av flera olika professioner. SIP kan initieras av individen, hälso- och sjukvården eller representant från biståndshandläggare, hemsjukvård eller verkställighet. Alla medarbetare är skyldiga att prioritera en SIP då kallelse inkommer. Den som uppmärksammar att behov av SIP finns ansvarar för att SIP genomförs och kallar till möte.

Alla representanter från socialförvaltningen skall arbeta för att upprätta SIP i alla ärenden där det finns behov och där flera aktörer är involverade.

6. Bistånd i ordinärt boende enligt SoL

6.1. Hushållsgemenskap

Någon omvårdnadsplikt finns inte inskriven i äktenskapsbalken och varje maka/make/sambo/partner avgör själv i vilken omfattning denne vill hjälpa till med personliga omvårdnadssysslor såsom personlig hygien, toalettbestyr och matning.

Att vårda sin make/make/sambo/partner är ett frivilligt åtagande. En kommun kan därför inte avslå en ansökan om hemtjänst med hänvisning till att den anhöriga kan tillgodose omvårdnadsbehovet.

En ansökan om bistånd i form av serviceinsatser(exempelvis tvätt och städning) kan däremot avslås med hänvisning till att en make/maka/sambo/partner kan utföra insatsen i de fall där den anhörige inte själv har behov av sådana insatser. Sammanboende har ett gemensamt ansvar för de praktiska sysslorna i hemmet, varför en ansökan om service avslås om bara den ena personen i hushållet har detta behov.

Om båda personerna i hushållet har behov av service beviljas detta till båda.

Maka/make/sambo/partner ska vid behov handläggas av en och samma handläggare, dock inte om man kan anta att någon av makarnas behov inte skulle tillgodoses vid en gemensam handläggning.

Anhörigstöd

Kommunen ska enligt 5 kapitlet 4 § SoL ge ett anhörigstöd till anhöriga som stödjer och hjälper en närstående. Den närstående som är i behov av stöd och hjälp kan ansöka om bistånd för att avlasta anhörig som ger stöd och hjälp. Det kan handla om hemtjänst i form av personlig omvårdnad för att underlätta för anhörig eller närstående. Avlösning i hemmet är en insats där hemtjänsten ersätter anhörig när denne behöver tid för att uträtta egna ärenden. Korttidsplats, växelvård och dagverksamhet kan också vara ett anhörigstöd.

6.2. Hemtjänst och hemtjänstinsatser

Syftet med hemtjänstinsatser är att möjliggöra ett eget boende och uppnå en så hög grad av självständighet som möjligt hos individen. Hemtjänst är en viktig resurs för att nå målet om att få bo självständigt under trygga förhållanden. Genom hemtjänst ska individen och anhöriga kunna känna sig trygga. Hemtjänst ska ges i den omfattning som behövs för att individen ska uppnå en skälig levnadsnivå. Ansökan om hemtjänst lämnas till biståndshandläggare för biståndsprövning som tar beslut om insatser om behov föreligger. Vid förändrade behov är individen skyldig att meddela biståndshandläggare.

Hemtjänst

- kan ges till alla åldersgrupper.
- debiteras enligt hemtjänsttaxa.
- innebär planerade insatser.
- innebär hjälp till självhjälp.
- ges som punktinsatser vid olika tillfällen under dygnet och innebär inte sammanhängande insatser. Stöd kan ges genom fysiska besök, telefonsamtal eller digital tillsyn.
- ges i hemmet och/eller i närområdet och individen förutsätts vara hemma då insatsen utförs.
- kan om förutsättningar finns även ges vid vistelse hos närstående.
- innebär inte sjukvårdande insats eller behandlingsinsats.
- ges inom kommunens gränser.
- vid begränsad vistelse i annan kommun kan beviljas.

De hemtjänstinsatser som beskrivs nedan är uppdelade i omsorgs- och serviceinsatser. Alla insatser ingår i någon av IBIC's 11 livsområden.

6.2.1. Omsorg

Med omsorg avses åtgärder för att stödja och hjälpa till med dagliga personliga omvårdnadsbehov som individen har svårigheter att klara av själv. Inom hemtjänstinsatsen omsorg ingår följande insatser:

Personlig hygien

Insats för stöd och hjälp med daglig hygien såsom övre och nedre toalett, hårvård, rakning och tandborstning. Enkel nagelvård kan utföras. Även egenvård som inte kräver egenvårdsremiss, såsom smörjning med mjukgörande kräm ingår. Insatsen inkluderar nödvändiga förflyttningar.

Bad/dusch

Insatsen innebär stöd och hjälp i samband med bad/dusch samt torka kroppen och hårvård. Vid behov kan insatsen innebära helavtvättning. I insatsen ingår enkel nagelvård och även vid behov hjälp med på- och avklädning. Insatsen inkluderar nödvändiga förflyttningar.

Insatsen utförs i normalfallet 1-2 gånger/vecka.

På- och avklädning

Insatsen innebär stöd och hjälp med på- och avklädning av kläder och skor, att lägga fram kläder, att planera klädsel efter väderlek. Även att ta på och av stödstrumpor, som inte kräver egenvårdsremiss, ingår. På- och avklädning innebär även att ta på och av nattkläder samt bädda upp sängen för sänggående. Insatsen inkluderar nödvändiga förflyttningar.

Toalettbesök

Insats för stöd och hjälp med toalettbesök, byte av inkontinensskydd samt byte och tömning av stomi- och kateterpåse. Insatsen kan beviljas nattetid. Insatsen inkluderar nödvändiga förflyttningar.

Äta/dricka

Insatsen stöd och hjälp med att äta och dricka innebär motivation och samvaro vid måltiden, stöd och hjälp med att dela maten och att dricka. Vid behov ingår även matning. I normalfallet ges insatsen fem gånger per dag (frukost, mellanmål, lunch, mellanmål och kvällsmål). Minst ett mål mat ska vara varm.

Bereda måltider

Insatsen innebär stöd och hjälp med att tillreda måltider, exempelvis frukost, mellanmål och kvällsmål, ej lunch. I insatsen ingår att värma lunchmat, dukning och avdukning samt stöd och hjälp med att beställa matlådor. Insatsen ska rymmas inom 15 minuter.

Egenvård

Hälso-och sjukvårdspersonal kan bedöma att viss vård kan infalla inom begreppet egenvård. Egenvård innebär att läkare/sjuksköterska bedömer att individen själv kan hantera sin behandling alternativt kan hantera sin behandling med viss hjälp av personal. Det är hälso-och sjukvårdspersonal på vårdcentralen som bedömer detta och de ska även se till att den som ska utföra egenvården har den kunskap som krävs.

Begreppet egenvård regleras i Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2009:6) som beskriver om en hälso- och sjukvårdsåtgärd kan utföras som egenvård eller inte. Vilka åtgärder som räknas som egenvård beror på omständigheterna i varje enskilt fall. Bedömningen ska göras i samråd med individen och ta hänsyn till dennes fysiska och psykiska hälsa samt livssituation. Finns behov av egenvård utfärdar ansvarig förskrivare en skriftlig egenvårdsplan som ska sändas till biståndshandläggare tillsammans med ansökan. En ansökan om bistånd i form av egenvård utreds och under utredningsförfarandet ligger ansvaret för åtgärden på hälso-och sjukvården. Biståndshandläggare beslutar om egenvård som insats.

Förflyttning

Insats för stöd och hjälp med förflyttning innebär att förflytta sig i bostaden, som till och från säng för att vila, stöd och hjälp med gång i trappa, stöd och hjälp in i och ut ur bostaden i samband med resor, så som till och från dagverksamhet och sjukhusresor. Insatsen kan beviljas nattetid för exempelvis lägesändringar.

Tillsyn

Insatsen innebär regelbunden insats som behövs för individens trygghet. Behovet av tillsyn ska i första hand tillgodoses genom digital tillsyn så som e-tillsyn via kamera dag och natt eller dagtid via telefonservice eller digitalt via en läsplatta. Om särskilda behov föreligger kan tillsyn utföras som fysiskt besök.

6.2.2. Serviceinsatser

Inom hemtjänstinsatsen service ingår följande insatser:

Städ

Insatsen innebär normal golvrengöring, så som dammsugning och våttorkning, och dammtorkning i vardagsrum och sovrum. Insatsen innebär också rengöring i badrum och kök. Insatsen utförs i normala fall av två rum, hall, badrum och kök. Insatsen utförs i normalfallen tredje vecka.

För sammanboende som har skilda sovrum bedöms det skäligt att tre rum och kök blir städade i de fall båda har behov av insatsen.

Enklare uppsnygning av kök och badrum, exempelvis avtorkning av köksbänk eller toalett, slänga soppåse, förväntas ske i samband med andra insatser.

Transport av avfall, saneringsstädning, flyttstädning ingår inte i begreppet städning. Om behov av fönsterputs uppstår kan det beviljas två gånger per år. Individen hänvisas i detta fall till hushållsnära tjänster alternativt specifik ansökan.

Individen ansvarar för att ha funktionell städutrustning tillhands när insatsen skall utföras. Verkställigheten ansvarar för att informera om vilken utrustning som krävs för att utföra insatsen.

Hygienstäd

Insatsen innebär hjälp med extra städinsatser på grund av nedsatt hälsa. Hygienstäd innebär att individen kan få extra hjälp med att städa toalett och toalettgolv, att torka av köksbänkar, bord och köksgolv och även hjälp med extra dammsugning vid behov. Individuell bedömning görs utifrån dennes behov.

Tvätt

Insatsen innebär tvätt och klädvård av individens kläder. I insatsen ingår att boka tvättstuga, sortera tvätt, ladda tvättmaskinen, hänga upp och ta ned tvätt, strykning av gångkläder, lägga in den rena tvätten i skåp och bädda rent i sängen. Insatsen utförs i normalfallen var tredje vecka.

Tvätt kan beviljas med högre frekvens vid särskilda individuella behov, exempelvis vid inkontinens.

Inköp dagligvaror

Insatsen innebär att få stöd och hjälp med att planera inköp, beställa varor samt att ringa eller skicka in beställning till affären, hjälp med att handla hem matvaror, hämta paket på postombud och posta brev. Om möjlighet finns att beställa varor digitalt och om det finns hemleverans från affärer eller matkassar som kan levereras till individen ska detta beaktas först när det gäller inköp av dagligvaror. Insatser utförs i normalfallet en gång i veckan.

Inköp apoteksärende

Insatsen innebär hjälp med apoteksärenden och/eller apodos-utlämning.

Övrigt stöd

Insatsen innebär stöd och hjälp med övrigt stöd i hemmet så som att diska, bädda sängen, ta in tidning och post, vattna blommor, tömma toaletthink och ställa fram och ta bort fristående toalettstolsförhöjning.

I serviceinsatser ingår inte storstädning, bakning, trädgårdsskötsel, snöskottning, skötsel av husdjur med mera. Individen har dock alltid rätt att göra specifik ansökan om insats och den ansökan ska alltid prövas.

6.3. Övriga insatser inom hemtjänst

Följande övriga insatser finns inom hemtjänsten

6.3.1. Välkommen hem

Hemgång till den egna bostaden direkt efter en sjukhusvistelse eller vistelse på korttidsboende kan vara förknippad med oro och osäkerhet kring sin egen förmåga att klara av vardagens aktiviteter. Insatsen välkommen hem syftar till att öka individens trygghet och säkerhet vid hemkomst och innebär att det finns personal som möter upp och tar emot individen. Personalen ser till att det är städlat, tvättat och att det finns mat hemma. Insatsen innebär att individen får ett välkomnande vid hemgång. Beslutet är ett tvådagarsbeslut på 48 timmar, vilket innebär att personalen kommer tillbaka med jämna mellanrum för att säkerställa att individen känner sig trygg och säker med att vara hemma igen.

6.3.2. Trygg hemgång

Hemgång till den egna bostaden direkt efter en sjukhusvistelse eller vistelse på korttidsboende kan vara förknippad med oro och osäkerhet om den egna förmågan att klara av vardagens aktiviteter. Insatsen trygg hemgång syftar till att möjliggöra en trygg hemgång med stöd av anpassade insatser i

hemmet efter vistelse på sjukhus eller korttidsboende. Detta innebär att verkställigheten avgör hur de anpassade insatserna ska utformas. Målet är att individen kan återvända till hemmet efter sjukhus- eller korttidsvistelse på ett tryggt och säkert sätt samt att individen ska kunna och vilja bo kvar hemma med eller utan fortsatt stöd från hemtjänsten.

Insatsen trygg hemgång beviljas upp till 14 dagar. Inom 10 dagar efter hemgång gör biståndshandläggare en ny vårdplanering i hemmet med individen tillsammans med alla professionella inblandade så som omsorgspersonal, rehabiliteringspersonal och sjuksköterska där biståndshandläggare inhämtar underlag till en ny bedömning. Om behov föreligger kan biståndshandläggare besluta om insatsen trygg hemgång ytterligare en gång, maximal insatstid är således 14+14 dagar men insatsen kan avslutas tidigare. Efter vårdplanering, ny bedömning och nytt beslut övergår insatsen trygg hemgång till andra ordinarie insatser eller avslutas trygg hemgång utan insats.

Samverkan med Regionen är nödvändig då insatser även från dem kan vara aktuella.

Trygg hemgångsteamet består av flera kompetenser såsom undersköterska, sjuksköterska, hemtjänstpersonal och paramedicinare.

Insats trygg hemgång ges enligt framtagna processbeskrivning/rutin.

6.3.3. Personlig omvårdnad rambeslut

Insatsen personligt omvårdnad rambeslut är ett rambeslut för individer i livets slutskede. Beslutet innebär att individen ska ges möjlighet att vara kvar i sin bostad och få den tillsyn och omvårdnad som behövs för att denne ska uppnå trygghet. Då behovet av insatser från hemtjänsten snabbt kan förändras är detta ett rambeslut för omvårdnadsinsatser, vilket innebär att verkställigheten avgör i vilken utsträckning insatsen ges. Personligt omvårdnad rambeslut innebär inte serviceinsatser.

6.3.4. Social aktivitet

Insatsen innebär att personer som är i behov av stöd för att bryta social isolering kan ha rätt till social aktivitet. Exempel på aktiviteter som kan genomföras är utevistelse, promenad eller social samvaro. Insatsen beviljas i normalfallet 1-2 gånger/vecka.

6.3.5. Ledsagning

Insatsen innebär stöd och hjälp med att komma till och från en aktivitet när individen har behov av stöd av personlig karaktär i samband med besöket exempelvis på grund av kognitiv svikt och om inte mottagande och transport kan ombesörjas på ett tillräckligt tryggt sätt. Aktiviteter kan vara besök på sjukhus, vårdcentral, tandläkare, fotvård och hårfrisör. Insatsen ledsagning inkluderar förflyttningar, toalettbesök och på- och avklädning av ytterkläder.

Insatsen kan endast beviljas då det inte finns anhöriga som kan följa med individen eller om resor via sjuktransport på egen hand ej är möjligt.

Ledsagning gäller inte vid inköp av dagligvaror.

6.3.6. Trygghetslarm

Insatsen beviljas när individen upplever en känsla av otrygghet. Ett trygghetslarm kan vara en stor trygghet genom att kunna nå personal dygnet runt. Vid akuta behov av trygghetslarm ska biståndshandläggare kontakta utföraren för muntlig information. Om inte larm kan installeras omgående kan hemtjänsten utföra extra tillsyn i form av fysiska tillsynsbesök, telefonsyn eller digital tillsyn för att säkerställa tryggheten hos individen i väntan på trygghetslarm. Hemtjänsten

installerar nyckelfritt lås vid insatsen trygghetslarm. Individens måste lämna en reservnyckel som en extra kvalitetssäkring.

I ärenden där båda parter är i behov av trygghetslarm uttages en avgift.

6.3.7. Måltidsabonnemang

Insatsen måltidsabonnemang innebär att individen får matlådor levererade hem till sig. I nuläget levereras mat varje dag, kyld mat till ordinärt boende och varm mat till trygghetsboendet på Industrigatan.

6.3.8. Avlösning av anhörig i hemmet enligt 4 kapitlet 1 och 2 §§ SoL

Insatsen avlösning i hemmet kan beviljas till individer med ett varaktigt och omfattande omsorgsbehov och som inte kan lämnas utan längre tillsyn. Individens ska varaktigt sammanbo med den som vårdar. Målet med avlösning i hemmet är att underlätta för närstående att få tid och möjlighet att tillgodose sina egna behov som till exempel vila, avkoppling och för att upprätthålla sociala relationer utanför hemmet, samtidigt som individen får sina behov av omsorg tillgodosedda.

Avlösning i hemmet ges veckans alla dagar även kvällstid och helger. Avlösning i hemmet innebär att en person från hemtjänsten kommer hem och tar tillfälligt över omsorgsansvaret. Insatsen innefattar allt det som ingår i den personliga omvårdanden som utförs i hemmet. Avlösning i hemmet är avgiftsfri upp till 12 timmar i månaden och syftar till att skapa trygghet för såväl individen själv som dennes vårdare som är anhörig/närstående. För timmar utöver de kostnadsfria timmarna betalas ordinarie hemtjänstavgift. Ansökan om avlösning i hemmet bör göras i god tid och minst sju arbetsdagar innan den dag individen önskar avlösning för att kunna säkerställa genomförandet.

7. Hälsa- och sjukvård

7.1. Hälsa- och sjukvårdslagen, HSL

Enligt hälsa- och sjukvårdslagen 2017:30 12:e kapitlet ska kommunen erbjuda en god hälsa- och sjukvård åt individen som efter beslut av kommunen bor i en sådan boendeform eller bostad som avses i 5 kapitlet 5 § SoL. Kommunen ska erbjuda habilitering, rehabilitering och hjälpmedel för funktionshindrade.

Hemsjukvård kan även erbjudas till kommuninvånarna som bor i ordinärt boende. För att få sjukvård i hemmet ska individen inte fysiskt kunna ta sig till en vårdcentral på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning. Vårdcentralen är den som gör bedömningen om en individ har rätt till hemsjukvård eller ej.

Kommunen har hälsa- och sjukvårdsansvar upp till sjuksköterske-, arbetsterapeut- och fysioterapeutnivå.

7.2. Egenvård

Begreppet egenvård regleras i Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2009:6) som beskriver om en hälsa- och sjukvårdsåtgärd kan utföras som egenvård eller inte. Vilka åtgärder som räknas som egenvård beror på omständigheterna i varje enskilt fall. Bedömningen ska göras i samråd med den enskilde och ta hänsyn till dennes fysiska och psykiska hälsa samt livssituation.

Finns behov av egenvård utfärdar ansvarig förskrivare en egenvårdsplan som ska sändas till biståndshandläggare tillsammans med ansökan. En ansökan om bistånd i form av egenvård utreds och under utredningsförfarandet ligger ansvaret för åtgärden på hälsa- och sjukvården. Biståndshandläggare beslutar om egenvård som insats.

8. Boendestöd

Boendestöd är en biståndsbedömd insats enligt 4 kapitlet 1 § SoL för personer som tillhör nedan angivna målgrupper. Individerna ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet ska utformas så att det stärker individens möjligheter att leva ett självständigt liv. Utredning och beslut om boendestöd enligt SoL handläggs av LSS-handläggare. Bistånd i form av boendestöd handläggs i två fall av LSS handläggare. Det gäller för vuxna med tillhörighet till LSS-personkrets samt för vuxna med psykiatriska diagnoser. För samma målgrupper kan LSS-handläggare även handlägga bistånd i form av sysselsättning enligt SoL.

Boendestöd riktar sig till personer under 65 år som bor i ordinärt boende. Personer som redan innan 65-årsdagen har boendestöd och har ett kvarstående behov av insatsen även därefter har rätt att behålla stödet.

Boendestöd riktar sig till personer över 18 år och som ingår i någon av nedanstående målgrupp:

Personer med psykisk/neuropsykiatrisk funktionsnedsättning

Målgruppen utgörs av individer med en psykisk eller neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. Funktionshindret innebär att en individ har väsentliga svårigheter med att utföra aktiviteter inom viktiga livsområden och dess begränsningar har funnits eller kan antas komma att bestå under en längre tid.

Personer med missbruk eller beroende

Målgruppen utgörs av individer som på grund av missbruk och beroende har svårigheter att bibehålla sitt boende och/eller behöver stöd med att utföra aktiviteter inom viktiga livsområden.

Personer som tillhör LSS personkrets

Målgruppen utgörs av individer som omfattas av LSS.

Personer med samsjuklighetsproblematik

Målgruppen utgörs av individer som har en samsjuklighetsproblematik och som ingår i två eller flera av ovanstående grupper. Samsjuklighet innebär att individer har ett psykiskt/neuropsykiatriskt funktionshinder i kombination med missbruk eller beroende.

Övrig målgrupp

Målgruppen övrig målgrupp utgörs av individer som har behov av boendestöd men som inte tillhör någon av de ovanstående målgrupperna.

Boendestöd utgår från socialtjänstlagen och den enskildes behov. Boendestödet ska praktiskt hjälpa, motivera och stödja individer tillhörande målgrupperna, så att de får möjlighet att förbättra förmågan att leva ett så aktivt, meningsfullt och självständigt liv som möjligt i vardagen och i samhället. Socialsekreterare handlägger boendestöd för barn och unga och deras familjer samt för personer som oberoende av ålder har en renodlad beroendeproblematik.

Boendestödet ska medverka till att individer tillhörande målgrupperna kan känna trygghet i sitt boende och sin livssituation och få individen att leva ett så bra och självständigt liv som möjligt. Det långsiktiga målet är att göra boendestödet överflödigt.

Boendestöd är ett kvalificerat och flexibelt vardagsstöd där individen behöver stöd och hjälp med att klara sina svårigheter i vardagen, både i och utanför bostaden. Stödet kan variera över tid vilket också ställer stora krav på flexibilitet hos såväl personal som verksamhetens organisation. Det är alltid individens specifika behov som avgör hur insatsen för boendestöd ska se ut.

Boendestöd avser insatser i form av såväl praktiskt, socialt som pedagogiskt stöd för att engagera, uppmuntra och motivera den enskilde till delaktighet och ansvarstagande. Arbetet i hemmet betyder att tillsammans med individen utföra olika vardagssysslor. Detta kan betyda att personal i vissa situationer själv kan behöva utföra till exempel praktiska vardagssysslor, när individen inte klarar detta. Personalen blir, genom att praktiskt visa hur man tar sig an olika vardagsaktiviteter, en förebild som banar väg för att individen på sikt själv till stor del eller fullt ut själv ska klara av att utföra sysslorna.

Exempel på boendestödsinsatser:

- Praktiskt stöd med städ, inköp och matlagning, tvätt, klädvård och hygien samt praktiskt stöd med enklare myndighetskontakter.
- Pedagogiskt stöd för att strukturera vardagen och hitta goda rutiner samt förenkla, tydliggöra, planera och träna vardagliga sysslor.
- Socialt stöd för att ge individen möjligheten att få finnas med i ett socialt sammanhang t.ex. i kontakter med närstående och vänner, för besök och deltagande i arbete/ sysselsättning och föreningar eller annan delaktighet i samhällslivet för att bryta isolering.

Den beviljade insatsens omfattning anges i antal timmar under en tremånadersperiod för att kunna fördelas flexibelt under perioden.

Boendestödsinsatser utförs av Ydre kommuns öppenvård, Resursteamet. Öppenvårdsinsatserna i Ydre kommun syftar till att arbeta förebyggande och att individen ska få sina behov tillgodosedda på hemmaplan.

LSS-handläggare utgår från den enskildes behov när utredning görs och beslut fattas om boendestöd. I besluten ska tydligt framgå vilka insatser individen behöver och vilka mål som finns för respektive insats. Helt nya beslut om boendestöd ska fattas om längst tre månader. Beslut om fortsatt boendestöd ska fattas på längst ett år i taget där omprövning ska ske innan beslutets utgång.

Uppföljning ska, beroende på tidsperiod för beslutet, följas upp var tredje eller sjätte månad. Verkställigheten ska sedan i samråd med den enskilde individen bestämma hur insatserna ska utformas och genomföras och dokumentera detta i en aktuell genomförandeplan.

Av genomförandeplanen ska även framgå hur man skall agera vid förändring i mående både vid förbättring och försämring, vid eventuella hot- och våldssituationer, vid aktivt missbruk samt vilket samtycke till samverkan som är godkänd av den enskilde.

Verkställigheten ska göra avstämningar var tredje månad gällande insatsens omfattning och meddela handläggare om behovet förändras.

Boendestödet är att betrakta som stöd i hemmet och kan i vissa fall kombineras med andra insatser så som exempelvis kontaktperson, ledsagning och hemtjänst. I dessa fall skall ansvarsfördelningen förankras med enhetschefen och tydligt framgå av genomförandeplanen.

När individen har insatser från hälso- och sjukvården och insatserna behöver samordnas skall det efter samtycke från individen upprättas en samordnad individuell plan (SIP).

Kommunen har inte hälso- och sjukvårdsansvar för individer som bor i ordinärt boende och som har boendestöd om dessa inte har bedömts som hemsjukvårdspatienter. Det är regionens bedömning och beslut om en individ tillhör hemsjukvården och det ska framgå i SIP.

9. Kontaktperson

Enligt 4 kapitlet 1 § SoL kan kontaktperson beviljas när individen har ett begränsat socialt nätverk, riskerar isolering eller har behov av att bryta isolering. Kontaktpersonen ska tillgodose behovet av icke-professionella, medmänskliga och sociala kontakter.

Kontaktperson kan beviljas från det år den enskilde fyller 18 år.

Syftet är främst att motivera individen att delta i befintliga verksamheter så som mötesplatser men även andra sociala sammanhang.

Insatsen utformas utifrån individens behov och kan bland annat bestå av samtal och social samvaro. I insatsen kontaktperson ingår inte omvårdnad eller juridiska företrädande såsom att stödja med ekonomiska frågor.

Vid övervägande om insats i form av kontaktperson skall andra insatser ha prövats tidigare, exempelvis social aktivitet eller ledsagning. Det ska tydligt framgå vad syftet med insatsen är vid ett beslut. Besluten är tidsbegränsade till ett år och vid uppföljning skall särskilt beaktas om behovet kan tillgodoses på annat sätt. Kontaktperson enligt SoL kan inte beviljas om individen bor på särskilt boende.

Utredning och beslut om kontaktperson enligt SoL handläggs av LSS-handläggare.

10. Dagverksamhet för individer med kognitiv svikt

Insatsen innebär att erbjuda individen aktivering, social gemenskap med andra och träning utanför det egna hemmet. Dagverksamheten är till för individer med kognitiv svikt och som har behov av stöd i den dagliga livsföringen.

Dagverksamheten för individer med kognitiv svikt är utformad som en träffpunkt och fokus ligger på det friska hos varje individ. Insatsen syftar till att upprätta rutiner i vardagen, möjliggöra social samvaro för individer med kognitiv svikt, ge tillgång till en vardagsnära rehabilitering för att träna och bibehålla funktioner, ge möjlighet för anhöriga att få avlösning samt att underlätta för individen att kunna bo kvar i sitt ordinära hem.

Det är individens behov som avgör hur ofta individen är i behov av att vara på dagverksamheten och det är verkställigheten tillsammans med individen som kommer fram till detta.

Målet med insatsen dagverksamhet för individer med kognitiv svikt är att bryta individens isolering och erbjuda delaktighet i de aktiviteter som finns.

Insatsen följs upp genom genomförandeplan en gång om året tillsammans med biståndshandläggare, individen och personal inom verksamheten.

För insats dagverksamhet för äldre utan kognitiv svikt hänvisas individen till Träffpunkt senior. Träffpunkt senior är en mötesplats för alla över 65 år och mötesplatserna finns på fyra olika orter i kommunen där syftet är att alla som kommer dit ska känna social gemenskap.

11. Daglig verksamhet för individer med funktionsnedsättning

För individer med funktionsnedsättning ska kommunen enligt 5 kap 7 § SoL verka för att människor som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring får en meningsfull sysselsättning på ett sätt som är anpassat efter hans eller hennes behov. För daglig verksamhet enligt SoL ska andra möjligheter till arbete eller sysselsättning vara uttömda eller ha prövats. Kommunen bedriver daglig verksamhet med olika inriktning och innehåll. Att delta i daglig verksamhet är frivilligt. Behöver den enskilde i ordinärt boende stöd med att ta sig till och från den dagliga verksamheten utreder myndighetsutövningen hur det kan lösas. Ledsagning eller färdtjänst kan vara lämpliga insatser.

Syftet med daglig verksamhet för individer med funktionsnedsättning är att ge en meningsfull sysselsättning med stimulans, strukturerade aktiviteter eller arbetsliknande uppgifter samt en social samvaro. Syftet med daglig verksamhet är dessutom att öka individens förutsättningar att senare kunna få en anställning.

Målet med insatsen daglig verksamhet är att ge individen en meningsfull sysselsättning med stimulans och struktur för att öka individens förutsättningar att senare kunna få en anställning.

I Ydre kommun är det öppenvården, Resursteamet, som har huvudansvaret för den dagliga verksamheten. Daglig verksamhet enligt SoL är ett bistånd för vuxna personer i arbetsför ålder med funktionsnedsättning oavsett om den enskilde bor med eller utan stöd. Verksamheten vänder sig till individer med psykisk ohälsa, långvarig psykisk funktionsnedsättning eller annan funktionsnedsättning.

12. Bistånd i form av korttidsboende

Korttidsboende innebär en tillfällig vistelse utanför det egna boendet och som är avsedd för tillfällig vård och omsorg dygnet runt samt rehabilitering. Insatsen korttidsboende är ett komplement till stöd i hemmet. Ett beslut om korttidsboende kan verkställas som *korttidsboende, växelvård eller vänta-in plats*.

För att beviljas någon av dessa insatser gäller att individen ska ha omfattande behov av stöd och vård under stora delar av dygnet och att bedömning har gjorts att det är uteslutet att dessa behov kan tillgodoses genom insatser i hemmet.

Individer som beviljats korttidsboende kan få dela rum med andra.

Akut behov av plats på korttidsboende (ej att likställa med behov av sjukhusvård) som uppkommer på kvällar och helger handläggs av tjänstgörande sjuksköterska i hemsjukvården. Ansvarig biståndshandläggare kontaktas alltid nästkommande vardag för uppföljning och beslut framåt.

Korttidsboende

Insatsen korttidsboende kan beviljas vid följande situationer:

- Vid tillfälliga behov av rehabilitering och omvårdnad som är så omfattande att de inte med god trygghet och säkerhet kan bedrivas i det ordinära boendet.
- Då anhörig som vårdar närstående är i behov av avlastningsinsatser för sitt omvårdnadsarbete i en omfattning som inte kan tillgodoses genom avlösning i hemmet. Insatsen kan ges regelbundet i form av växelvård.
- Vid tillfälligt behov av annat boende i avvaktan på bostadsanpassning.

- Vid utredning av individens framtida behov av stöd och hjälp, när sådan utredning inte är möjlig att genomföra i hemmet trots insatsen trygg hemgång.
- Vid vård i livets slutskede.
- Korttidsboende efter sjukhusvård i de fall då trygg hemgång ej är aktuellt.

Det normala är att återvända till hemmet efter sjukhusvistelse. Korttidsboende beviljas i undantagsfall. Skäl att bevilja korttidsboende kan innebära möjlighet till rehabilitering, behov av ytterligare utredning för att bedöma om individen kan återgå till det egna hemmet eller behöver särskilt boende.

Växelvård

Växelvård erbjuds en individ som vårdas i hemmet och där individen har behov av återkommande omvårdnad och eller rehabilitering på boende och eller att dennes anhörig behöver återkommande och regelbunden avlastning. Växelvård kan vara aktuellt när en närstående vårdar den enskilde och behöver avlastning. Det ska bidra till att den enskilde kan bo kvar hemma i sitt ordinära boende längre än vad som annars hade varit möjligt. Växelvård kan erbjudas en alternativt två veckor av fyra. En vecka motsvaras alltid av sju dagar. Växelvård kan erbjudas maximalt två veckor av fyra. Om större behov finns skall bistånd i form av permanent särskilt boende övervägas.

Omfattning och utförande av växelvård avgörs av verkställigheten i samråd med individen och dennes anhörig och skrivs in i genomförandeplanen. Kvarboendepincipen ska vara vägledande för verkställigheten.

Vänta in-plats

Insatsen vänta in-plats används då individen inte kan återgå till hemmet från korttidsboendet samt har fått ett biståndsbeslut på särskilt boende.

13. Bistånd i form av särskilt boende

Särskilt boende är ett samlingsnamn för olika boendeformer för personer inom omsorgen om äldre och funktionsnedsatta. Särskilt boende är en individuellt behovsprövad insats som beviljas enligt 4 kapitlet 1 § SoL. Det finns särskilda boenden utan speciell inriktning och särskilda boenden för personer med demenssjukdom.

Det finns ett lagstadgat krav att kommuner ska inrätta särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre enligt 5 kapitlet 5 § SoL. Insatsen innebär att bo permanent med hyreskontrakt i lägenhet som klassas som särskild boendeform och där vård och omsorg finns att tillgå dygnet runt. Ydre kommuns särskilda boende är Solängens äldreboende, med 5 avdelningar varav 3 är demensboende. För att erhålla plats på demensboende krävs diagnos som anger demenssjukdom utöver biståndsbeslutet.

Syftet med särskilt boende är att tillgodose behov av stöd, vård och omsorg som inte kan ges i ett ordinärt boende. I huvudsak beviljas särskilt boende till individer som inte längre kan få behovet av tillsyn, omvårdnad och säkerhet tillgodosett i ett eget ordinärt boende. Insatsen kan också ges utifrån psykiska aspekter samt behov av trygghet.

För att bli beviljad särskilt boende krävs att omvårdnadsbehoven är så omfattande att hemtjänst och hemsjukvård inte med god trygghet och säkerhet kan bedrivas i ordinärt boende. Vid sidan av det fysiska omvårdnadsbehovet ska även sociala och psykologiska faktorer uppmärksammas vid en bedömning av omvårdnadsbehovet. Vidare kan individens behov av trygghet och säkerhet och att bryta social isolering vara så omfattande att dessa inte kan tillgodoses med andra boendeformer och

eller med hemtjänst i det ordinära boendet. Tilltagande fysisk svaghet kan leda till en känsla av otrygghet och social isolering och medföra negativa konsekvenser i individens dagliga livsföring, vilket måste beaktas vid en helhetsbedömning. Övriga insatser som exempelvis hemtjänst, dagverksamhet, trygghetslarm och korttidsboende ska, om möjligt, ha tagits i beaktande innan särskilt boende beviljas. Då behov av personlig omvårdnad, serviceinsatser och tillsyn i hemmet sammantaget överstiger motsvarande 120 timmer per månad bör insatsen särskilt boende beaktas.

När en individ beviljas särskilt boende, fattas två beslut av biståndshandläggare. Ett beslut avser bostaden det andra beslutet avser hemtjänstinsatser inom särskilt boende. Bistånd för service och omvårdnad på särskilt boende bedöms på samma sätt som för service och omvårdnad i ordinärt boende. Insatsernas utförande följer principerna för insatser i ordinärt boende. Beslutet om insatser görs i samband med utredningen om behovet av särskilt boende och uppföljning ska ske inom fyra veckor efter det att individen har flyttat in. Därefter sker en årlig uppföljning eller tidigare vid behov.

Erbjudande om plats på särskilt boende görs av boendesamordnaren i kommunen.

13.1. Insatser som ingår i beslutet om särskilt boende

Nedan beskrivs de insatser som ingår i beslutet om särskilt boende:

Trygghetslarm

Insats som ger möjlighet att påkalla hjälp vid behov.

Måltidsabonnemang

Insatsen innebär att individen kan ansöka om fullt eller reducerat måltidsabonnemang. Frukost, lunch, kvällsmat och mellanmål ingår i det fulla måltidsabonnemanget. I det reducerade abonnemanget väljer individen en varm måltid.

13.2. Insatser som utifrån bedömt behov beviljas i beslutet om hemtjänst i särskilt boende

Nedan beskrivs de insatser som utifrån bedömt behov beviljas i beslutet om hemtjänst i särskilt boende.

13.2.1. Omsorg

Personlig hygien

Insats för stöd och hjälp med daglig hygien såsom övre och nedre toalett, hårvård, rakning och tandborstning. Enkel nagelvård kan utföras. Även egenvård som inte kräver egenvårdsremiss, såsom smörjning med mjukgörande kräm ingår. Insatsen inkluderar nödvändiga förflyttningar.

Bad/dusch

Insatsen innebär stöd och hjälp i samband med bad/dusch samt torka kroppen och hårvård. Vid behov kan insatsen innebära helavtvättning. I insatsen ingår enkel nagelvård och även vid behov hjälp med på- och avklädning. Insatsen inkluderar nödvändiga förflyttningar.

Insatsen utförs i normalfallet 1-2 gånger/vecka.

På- och avklädning

Insatsen innebär stöd och hjälp med på- och avklädning av kläder och skor, att lägga fram kläder, att planera klädsel efter väderlek. Även att ta på och av stödstrumpor, som inte kräver egenvårdsremiss, ingår. På- och avklädning innebär även att ta på och av nattkläder samt bädda upp sängen för sänggående. Insatsen inkluderar nödvändiga förflyttningar.

Toalettbesök

Insats för stöd och hjälp med toalettbesök, byte av inkontinensskydd samt byte och tömning stomi- och kateterpåse. Kan beviljas nattetid. Insatsen inkluderar nödvändiga förflyttningar.

Inkluderar nödvändiga förflyttningar.

Äta/dricka

Insatsen stöd och hjälp med att äta och dricka innebär motivation och samvaro vid måltiden, stöd och hjälp med att dela maten och att dricka. Vid behov ingår även matning. I normalfallet ges insatsen fem gånger per dag (frukost, mellanmål, lunch, mellanmål och kvällsmål). Minst ett mål mat ska vara varm.

Förflyttning

Insats för stöd och hjälp med förflyttning innebär att förflytta sig i bostaden, som till och från säng för att vila, stöd och hjälp med gång i trappa, stöd och hjälp in i och ut ur bostaden i samband med resor, så som till och från dagverksamhet och sjukhusresor. Insatsen kan beviljas nattetid för exempelvis lägesändringar.

Tillsyn

Insatsen innebär regelbunden insats som behövs för individens trygghet. Behovet av tillsyn ska i första hand tillgodoses genom digital tillsyn, e-tillsyn via kamera. Om särskilda behov föreligger kan tillsyn utföras som fysiskt besök.

13.2.2. Serviceinsatser

Social aktivitet

Insatsen innebär stöd för att bryta social isolering. Exempel på aktiviteter som kan genomföras är utevistelse, promenad eller social samvaro. Insatsen utförs i normala fall 1-2 gånger/vecka om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt.

Stöd att skaffa varor och tjänster

Insats stöd och hjälp med att beställa och hämta varor och tjänster (till exempel dagligvaror, apoteksärenden, bibliotek). Insatser utförs i normala fall 1 gång varannan/vecka.

Städ

Insatsen innebär normal golvrengöring, så som dammsugning och våttorkning, och dammtorkning i vardagsrum och sovrum. Insatsen innebär också rengöring i badrum och kök. Insatsen utförs i normala fall av två rum, hall, badrum och kök. Insatsen utförs i normala fall en gång var tredje vecka.

Hygienstäd

Insatsen innebär hjälp med extra städinsatser på grund av nedsatt hälsa. Hygienstäd innebär att individen kan få extra hjälp med att städa toalett och toalettgolv, att torka av köksbänkar, bord och köksgolv och även hjälp med extra dammsugning vid behov. Individuell bedömning görs utifrån individuella behov.

Tvätt

Insatsen innebär tvätt och klädvård av individens kläder. I insatsen ingår att boka tvättstuga, sortera tvätt, ladda tvättmaskinen, hänga upp och ta ned tvätt, strykning av gångkläder, lägga in den rena tvätten i skåp och bädda rent i sängen. Insatsen sker i normala fall en gång var tredje vecka eller efter behov.

Tvätt kan beviljas med högre frekvens vid särskilda individuella behov, exempelvis vid inkontinens.

Övrigt stöd

Insatsen innebär stöd och hjälp med övriga serviceinsatser i hemmet, såsom att diska, att få matbricka levererad och hämtad, bädda sängen, ta in tidning och post, vattna blommor, tömma toaletthink och ställa fram och åter fristående toalettstolsförhöjning.

Vid behov hjälp med att komma till och från en aktivitet inom Solängen. Stöd att kunna komma till nödvändig vård. Vid behov inkluderar detta förflyttningar, toalettbesök och på- och avklädning av ytterkläder.

Ledsagning

Insatsen innebär stöd och hjälp med att komma till och från en aktivitet när individen har behov av stöd av personlig karaktär i samband med besöket exempelvis på grund av kognitiv svikt och om inte mottagande och transport kan ombesörjas på ett tillräckligt tryggt sätt. Aktiviteter kan vara besök på sjukhus, vårdcentral, tandläkare, fotvård och hårfrisör. Insatsen ledsagning inkluderar förflyttningar, toalettbesök och på- och avklädning av ytterkläder.

Insatsen kan endast beviljas då det inte finns anhöriga som kan följa med individen eller om resor via sjuktransport på egen hand ej är möjligt.

Ledsagning gäller inte vid inköp av dagligvaror.

13.3. Uppföljning av hemtjänstinsatser i särskilt boende

Beslut om hemtjänst i särskilt boende ska regelbundet följas upp av biståndshandläggare minst en gång varje år. Om individen önskar en uppföljning eller om behoven har förändrats ska en uppföljning ske tidigare.

13.4. Särskilt boende för personer med demenssjukdom

Särskilt boende med demensinriktning vänder sig till individer med demenssjukdom som har behov av vård och omsorg till följd av sin sjukdom. Det kan handla om att den enskilde har beteenden som till följd av sin art, intensitet eller varaktighet orsakar svårigheter för individen själv eller dennes omgivning. På ett särskilt boende med demensinriktning finns kunskap att bemöta dessa behov samt att ge personer med demenssjukdom ett värdigt liv och ett meningsfullt innehåll i dagen.

13.5. Rätten att bo tillsammans i särskilt boende enligt 4 kapitlet 1c § SoL så kallad parboende

För den som har beviljats bistånd i form av boende i en sådan särskild boendeform som avses i 5 kapitlet 5 § SoL ska det ingå i en skäligen levnadsnivå att kunna sammanbo med make/maka/sambo/partner. Detta gäller under förutsättning att paret varaktigt har sammanbott eller, om den ena parten redan bor i ett sådant boende, att paret dessförinnan varaktigt har sammanbott. Detta gäller oavsett om maken/makan/sambon/partnern har behov av boende i särskild boendeform.

Syftet med rätten att få bo tillsammans i särskilt boende är att par ska kunna fortsätta bo tillsammans även om den ena parten behöver så omfattande stöd, vård och omsorg att individen behöver bo i ett särskilt boende. Den medboende har enligt äktenskapsbalken ingen omvårdnadsplikt gentemot den biståndsberättigade. Därför avgör den medboende själv i vilken omfattning han eller hon eventuellt vill hjälpa till med personlig vård av den andra parten.

Vid beslut om parboende initierar verkställigheten en dialog med make/maka/partner/sambo för att kunna verkställa beslut på bästa sätt med hänsyn till önskemål från individen.

13.5.1. När båda makarna har behov av särskilt boende enligt 2 kapitlet 2 § SoL

För de fall makar, sambor eller registrerade partners beviljas boende i en sådan särskild boendeform som avses i 5 kapitlet 5 § SoL skall med skälig levnadsnivå förstås att båda bereds plats i samma boende, om de begär det.

13.5.2. När den medboende klarar sig utan stöd

Om den medboende inte har beviljats några insatser enligt SoL för egen räkning sköter den enskilde sig på egen hand. Så länge den medboende inte har något stöd enligt SoL dokumenteras det inte i journal och den medboende omfattas inte heller av offentlighets- och sekretesslagen. Den medboende omfattas inte heller av avgiftsreglerna enligt SoL så länge den enskilde inte har några insatser.

13.5.3. Hälso- och sjukvårdsinsatser för den medboende

Den medboende omfattas inte av kommunens ansvar i särskilt boende kring hälso- och sjukvårdsinsatser. När den medboende behöver hälso- och sjukvårdsinsatser hanteras det på samma sätt som i ordinärt boende. Detta innebär att den som har behov av hälso- och sjukvårdsinsatser i hemmet får insatser av Regionen om personen kan ta sig till vårdcentral eller sjukhusmottagning, annars är det kommunen som tillgodoser hälso- och sjukvårdsinsatserna.

13.5.4. När den medboende är i behov av stöd

När den medboenden är i behov av stöd beviljas den hemtjänst. Den medboende kan få hemtjänst som i ordinärt boende. När den medboenden är i behov av hemtjänst utförs stödet av personal på det särskilda boendet. Om den medboende beviljas hemtjänst eller har hemsjukvård omfattas den av avgiftsregler som gäller för de insatserna. Om den medboende har behov av matdistribution erbjuds och debiteras den samma mat och avgift som boende på särskilt boende. Om den medboendes situation förändras så att denne ansöker om särskilt boende handläggs detta som när individen bor i ordinärt boende. Om den medboende beviljas särskilt boende kan den bo kvar i sin lägenhet med beslut om särskilt boende.

13.5.5. Parbo – när den ena avlider

Om den biståndsberättigade avlider upphör förutsättningarna för medboende. Den medboendes rätt att bo kvar i bostaden i det särskilda boende får då hanteras av det hyresrättsliga regelverket.

Biståndshandläggare och verkställighet skall informera om omständigheter som kan leda till att insatsen avslutas, exempelvis flyttning eller dödsfall. Villkoren för medboende regleras också i bilaga till hyreskontraktet. Tidsgräns för kvarboende är högst två månader och hanteras inom ramen för gällande hyreslagstiftning. Prövning av medboendes behovsbild bör emellertid ske innan initiativ tas om avflyttning.

13.6. Vid anvisning av särskilt boende

Den individ som blir beviljad särskilt boende kan alltid lämna önskemål om vilken avdelning individen vill flytta till. Individen erbjuds dock alltid särskilt boende vid Solängens äldreboende i Ydre kommunen av boendesamordnaren.

Om det inte är möjligt för individen att gå hem med hemtjänstinsatser i ordinärt boende i avvaktan på särskilt boende kan korttidsvistelsen beslutas och förlängas fram tills den enskildes flytt till ett särskilt boende. Detta gäller då man inte kunnat erbjudas någon plats på särskilt boende. Om individen tackar nej till erbjuden plats två gånger, anses behovet inte föreligga och ansökan ska återtas.

När ett särskilt boende anvisats ska individen lämna besked senast efter en vecka, om inte särskilda skäl föreligger.

Individen har möjlighet att ställa sig i kö för flytt till specifikt önskat boende-internflytt.

14. Ansvarsfördelning mellan bosättnings- och vistelsekommun

Enligt 2 a kapitlet 1 § SoL ska den kommun där individen vistas ansvara för stöd och hjälp. När en individ enligt 2 a kapitlet 8 § SoL till följd av hög ålder, funktionsnedsättning eller allvarlig sjukdom har behov av insatser för att kunna genomföra en kortare vistelse i en annan kommun än bosättningskommunen, ska bosättningskommunen ersätta vistelsekommunen för kostnader som uppkommer för verkställighet. Då en individ som är bosatt i Ydre kommun vistas tillfälligt i annan kommun begär biståndshandläggare hjälp med att verkställa beslutade insatser i vistelsekommunen.

15. Sökande från annan kommun, permanent vistelse enligt 2a kapitlet 8 och 9 §§ SoL

När en person ansöker om insatser i en annan kommun med stöd av 2 a kapitlet 8 § SoL ska ansökan prövas i två steg. Först prövas om personen tillhör bestämmelsens personkrets (hög ålder, funktionsnedsättning och allvarlig sjukdom) och därefter, om så anses fallet, prövas behovet av insatser. Inflyttningskommunen ska vid sin prövning av personkretsfrågan väga in alla omständigheter som kan vara relevanta. När det är fråga om att bedöma behovet av vård och omsorg till följd av hög ålder kan hänsyn tas till omständigheter som påverkar det fysiska eller psykiska välmåendet såsom otrygghet och ensamhet. Ansökan ska behandlas på samma sätt som om den sökande var bosatt i kommunen.

Enligt 2 a kapitlet 9 § SoL är bosättningskommunen skyldig att på begäran bistå med utredning som den andra kommunen behöver för att kunna pröva ansökan.

16. Förtydligande av ord och begrepp

Förklaringarna utgår från Socialstyrelsens termbank eller andra vedertagna definitioner. I den här riktlinjen avses med:

Aktivitet	Aktivitet är en persons genomförande av en uppgift eller en handling enligt ICF.
SoL	Socialtjänstlagen (2001:453).
IBIC	Är en förkortning av "individens behov i centrum". Det är ett behovsinriktat och systematiskt arbetssätt för handläggare för vuxna personer oavsett ålder eller funktionsnedsättning utifrån socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).
ICF	Förkortningen står för International Classification of Functioning, Disability and Health (Klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa)
HSL	Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30).
LSS	Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (1993:387).
SIP	Samordnad individuell plan. När en person har behov av insatser från två huvudmän eller fler kan en samordnad individuell plan (SIP) upprättas med den enskildes samtycke. Planen ska upprättas om den behövs för att den enskilde ska få sina behov tillgodosedda. SIP gäller för alla oavsett ålder och typ av behov.

SOSFS 2014:5 Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS.

SOSFS 2009:6 Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2009:6) om bedömningen av om en hälso- och sjukvårdsåtgärd kan utföras som egenvård.

Lag (2017:612) om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård.

Socialstyrelsen - Rätten att fortsätta bo tillsammans i ett äldreboende – vägledning för tillämplig av socialtjänst- och hyreslagstiftning.